

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti

novembar 2025. godine

Bilten broj 11/2025

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	4
Otkud bilo kakve pozitivne ocene u vezi sa antikorupcijom u izveštaju EK o Srbiji	4
O predlogu dopuna Zakona o jedinstvenom biračkom spisku.....	5
Nabavka vozova – kršenje Zakona o javnim nabavkama u najavi	8
Saopštenja.....	10
Izbori u Mionici, Negotinu i Sečnju – ministri udarnički u kampanji, nepravilnosti u finansiranju	10
Autentično tumačenje „zakona“ o Generalštabu – trostruko pravno nasilje.....	12
Inicijative i analize.....	13
Javno slušanje o predlogu budžeta Srbije za 2026. i izveštaja o završnom računu budžeta za 2024. - izlaganje i prilozi TS.....	13
Mediji	14
Vlast krije dokumente od građana.....	14

Aktivnosti

Poslednjeg dana novembra održani su redovni lokalni izbori u Mionici i Negotinu i vanredni u Sečnju. Pratili smo izbornu kampanju, prikupljali informacije, podnosili prijave zbog uočenih nedostataka, oglašavali se u saopštenjima, izjavama za medije, na društvenim mrežama. U novembru smo radili i na svim redovnim aktivnostima a imali i niz sastanaka, među kojima izdvajamo:

Zlata Đorđević učestvovala je 12. i 13. novembra na radionici posvećenoj jačanju demokratskih procesa, posebno borbi aktivnosti koje vode ka zarobljenoj državi. Radionica je održana u Varšavi u organizaciji Transparency Internationala i Kancelarije OEBS za ljudska prava i demokratizaciju (ODIHR). Tema dvodnevnog skupa na kojem su učestvovali predstavnici ogranaka TI iz Evrope i Evroazije bila je razumevanje strategijske korupcije i pronalaženje modaliteta za borbu protiv ovog tipa korupcijskog rizika koji pogađa sve više zemalja.

Predstavnici Transparentnosti Srbija Miša Bojović i Nemanja Nenadić učestvovali su 16. novembra, u svojstvu predstavnika Transparentnosti Srbija i Nacionalnog konventa za Evropsku uniju, na [javnom slušanju o budžetu za 2026.](#) godinu, u Narodnoj skupštini. Programski direktor Nemanja Nenadić je uputio nekoliko pitanja ministru finansija Siniši Malom i predsedniku Odbora za finansije, republički budžet i kontrolu javnih sredstava Veroljubu Arsiću u vezi sa razmatranjem nalaza Fiskalnog saveta koja se tiču raspolaganja budžetskom rezervom i o poreklu više puta pomenutog programa „Skok u budućnost“. Sva pitanja su ostala neodgovorena. Nenadić je takođe istakao nedostatke u pripremi programskog budžeta. Detaljniju [analizu](#) problema pomenutih u izlaganju, Transparentnost Srbija je dostavila, nakon slušanja, svim poslaničkim grupama, članovima nadležnog Odbora i Ministru finansija. O tome detaljnije u oglavljju „Inicijative i analize“.

Predstavnicu Transparentnosti Srbija Miša Bojović sastala se 18. novembra sa poslanicima nemačkog Bundestaga Antonom Hofreiter i Borisom Mijatovićem, predsednikom i članom Odbora za evropske poslove, u sklopu sastanka sa predstavnicima organizacija civilnog društva: Crte, Inicijative mladih za ljudska prava, YUCOM-a i Beogradskog centra za bezbednosnu politiku. Sastanak je održan u okviru zvanične dvodnevne posete predstavnika Bundestaga u okviru koje su se sastali sa predstavnicima parlamenta i civilnog društva i na kojima se razgovaralo o stanju evropskih integracija Srbije i vladavine prava. Predstavnicu Transparentnosti Srbija osvrnula se na proces unapređenja izbornih uslova i na rezultate u oblasti borbe protiv korupcije..

Antikorupcijsko savetovalište TS (ALAC) radilo je i tokom novembra. Sve informacije o mogućim slučajevima korupcije građani mogu prijaviti, odnosno dobiti potrebna obaveštenja, na broj 069 1978 158 ili putem mejla ts@transparentnost.org.rs.

U novembru smo imali 229 objavljenih vesti o našim aktivnostima ili izjava predstavnika TS.

Na sajt TS, u segmentu „Inicijative i analize“, postavili smo nekoliko novih [analiza](#), kao i zahteva državnim organima i njihovih odgovora. Među njima su i niz zahteva u vezi sa lokalnim izborima u Sečnju, Mionici i Negotinu, kao i prijave Agenciji za sprečavanje korupcije.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnom mesecu

Pod lupom

Otkud bilo kakve pozitivne ocene u vezi sa antikorupcijom u izveštaju EK o Srbiji

8. novembra 2025.

Iako godišnji izveštaj Evropske komisije daje korupciji značajno mesto (ta reč se pominje čak 63 puta), i donosi pojedina dobra zapažanja i ocene, generalni je utisak da je Evropska komisija propustila priliku da se adekvatno osvrne ili da čak i notira neke od najbitnijih problema. Pored toga, u stvarnosti današnje Srbije poražavajuće deluje da je EK našla prostora da oceni da postoji bilo kakav, pa čak i „ograničeni“ napredak kada je reč o borbi protiv korupcije i u vezi sa javnim nabavkama.

Pominje se da je usvojen akcioni plan za antikorupcijsku Strategiju, ali nema ni reči o tome da nema nikakvih rezultata njegove primene (pa čak ni izveštaja).

Pominje se da su istrage posle novosadske tragedije i dalje nedovršene, ali ne i to da ih izvršna vlast aktivno opstruira, uključujući kampanju protiv Tužilaštva za organizovani kriminal i odsustvo saradnje policije. U tom kontekstu možda je poruka poslata kroz tvrdnje da uloga TOK nije dovoljno prepoznata u propisima, mada ni to nije izvesno, jer se akcenat stavlja samo na koordinaciju koju bi TOK trebalo da vrši nad antikorupcijskim odeljenjima viših javnih tužilaštava.

Navodi se da je potrebna „snažnija politička volja“ za delotvorniji udarac korupciji, uključujući visoku, ali je potpuno nejasno na šta se misli, jer bi takve istrage moguće korupcije neminovno obuhvatile makar deo onih od kojih se očekuje da pokažu političku volju.

Zatraženo je da se vrše ciljane analize rizika radi suprotstavljanja korupciji u osetljivim sektorima.

Konstatuje se da su prošlogodišnje preporuke „primenjene samo u ograničenom obimu“ i da su ostale uglavnom iste. Tako se i dalje traži napredak u istragama slučajeva visoke korupcije, primena svih GRECO preporuka (pri čemu se posebno naglašava potreba da Vlada ima „konstruktivan odnos“ sa svojim Savetom za borbu protiv korupcije), te primena postojećeg i donošenje novog Akcionog plana. Bukvalno jedina tačka gde je zabeležen neki „napredak“ odnosi se na usvajanje ranije pomenutog i neprimenjenog u praksi Akcionog plana.

U gonjenju korupcije statistički prikaz pokazuje negativne trendove. U posebnom odeljku izveštaj se osvrće i na činjenicu da je kampanja hapšenja zbog korupcije i raznih krivičnih dela koja su nazvana koruptivnim, a sve posle najave predsednika Republike, te da to stvara bojazni u vezi sa samostalnošću postupanja javnih tužilaca.

U Izveštaju se samo konstatuju podaci o ispunjenosti GRECO preporuka, koji su bili poznati i pre godinu dana, ali ne i to da po njima gotovo ništa nije rađeno u međuvremenu.

U ovom delu izveštaja značajno mesto posvećeno je i javnim nabavkama, gde se kritikuje primena izuzetaka, podstiče proaktivno objavljivanje ugovora, podataka o postupku nabavke i izveštaja o nadzoru, kao i zaštita uzbunjivača u cilju podizanja nivoa poverenja javnosti. Sve se to povezuje i sa preporukama i radom Državne revizorske institucije.

Nekoliko rečenica posvećeno je i Agenciji, gde se govori o potrebi jačanja kadrovskih kapaciteta, ali i podizanja nivoa njene nezavisnosti, nepristrasnosti i odgovornosti, što dolazi bez objašnjenja razloga koji su uzrokovali da sadašnje stanje ne bude adekvatno.

Javne nabavke su obrađene u posebnom poglavlju, gde se pominje u negativnom kontekstu poseban zakon za EXPO 2027, kao i uredba o odabiru strateškog partnera za izgradnju solarnih elektrana. Osvrt na neke od bitnih problema vrši se i u drugim poglavljima izveštaja, npr. u okviru odnosa Srbije i EU (uskraćena mogućnost firmama iz EU da se nadmeću zbog međudržavnih sporazuma). I ovde je konstatovan „ograničeni napredak“, a preporuke su ostale gotovo iste – usklađivanje

pravila o JPP i koncesijama sa evropskim, ali se posebno naglašava i to da bi projekti JPP trebalo da se sprovedu po pravilima javnih nabavki. Dalje, traži se da u slučaju međudržavnih sporazuma pravila slede načela javnih nabavki i da budu u skladu sa EU pravilima. Najzad, ponovo je preporučeno jačanje kapaciteta organa nadležnih za javne nabavke. U ovom delu izveštaj se ne bavi jednom od glavnih tema u Srbiji tokom protekle godine – objavljivanjem ugovora o infrastrukturnim projektima, odnosno situacijom da ni posle novosadske tragedije Vlada nije našla za shodno da promeni praksu netransparentnosti ugovaranja.

O predlogu dopuna Zakona o jedinstvenom biračkom spisku

4. novembra 2025.

Pošto se u obrazloženju [predloga](#) izmena i dopuna Zakona o jedinstvenom biračkom spisku pominje i organizacija Transparentnost Srbija, za potrebe šire javnosti dajemo nekoliko bitnih informacija:

1. Predlog za donošenje izmena Zakona u okviru Radne grupe, u kojoj je učestvovala i TS, dala je organizacija CRTA, još u maju 2024. godine, ali su predstavnici partija vlasti tada odbili da razmatraju ovaj predlog.
2. Predstavnik SNS u Radnoj grupi je, polazeći od ovog predloga CRTE, formulisao „kontrapredlog“. Posle dobijenih mišljenja ODIHR, oba predlagača su dala nove predloge. Ni jedan od njih nije dobio potrebnu dvotrećinsku većinu na glasanju

održanom krajem decembra 2024. Pošto ni obavezan pokušaj usaglašavanja nije uspeo, predsedavajući Radne grupe (predstavnik TS), kako je predviđeno procedurom, dostavio oba ta predloga Odboru za ustavna pitanja i zakonodavstvo 16. januara 2025.

3. Pet članova RG iz opozicionih stranaka se nakon glasanja i neuspelog usaglašavanja povuklo iz Radne grupe.
4. Skupštinski odbor je potom krajem januara organizovao javno slušanje, na kojima je razmatrao i (novi) treći predlog SNS, predstavljajući ga kao da je u pitanju predlog Radne grupe i ne ostavljajući vreme zainteresovanoj javnosti da iskaže interesovanje za konsultacije. Ovo narušavanje procedure i poverenja je bilo neposredan povod da TS [obustavi](#) dalje učešće u radu Radne grupe. Dve druge NVO (CRTA i CESID) su takođe, iz razloga koje su naveli u posebnim dopisima, obavestili Odbor o tome da neće učestvovati u radu ovog tela, nakon čega je prestala i teorijska mogućnost da RG održava sednice na kojima bi mogla da donosi bilo kakve odluke.
5. Skupštinski odbor je narednih meseci nastavio da održava javna slušanja na kojima je predstavljao nove nacрте istog zakona, a na te nacрте je pribavljao i mišljenja [ODIHR](#). Pored toga, za neke od tih nacрта je Skupština tražila i mišljenje šire javnosti (npr. u julu 2025). TS je iskoristila tu mogućnost da dostavi [komentare](#), ali izveštaj sa tih konsultacija nije objavljen.

6. Na upit ODIHR, predstavnici TS su u septembru dostavljali ovoj organizaciji [komentare](#) o tada aktuelnim nacrtima koje je predlagao SNS, a ODIHR je neke od tih komentara je ODIHR iskoristio prilikom davanja svojih mišljenja.

7. U međuvremenu, početkom oktobra, grupa opozicionih narodnih poslanika je predala svoj predlog za izmene i dopune zakona, u koji su uvršteni i neki od novih predloga koje je u međuvremenu predstavila CRTA.
8. oktobra 2025. SNS je predstavio svoj novi nacrt, koji je inkorporirao neke od predloga CRTE i u kojem je načinio neke promene na osnovu mišljenja ODIHR.
9. TS je dostavila svoje [komentare](#) na ovaj nacrt Zakona svim poslaničkim grupama 22.10.2025.
10. Koliko smo mogli da zapazimo, podneti predlog zakona se ne razlikuje od onog koji je objavljen kao nacrt 14.10, izuzev u delu koji se tiče prekršajnih odredaba (usaglašavanje sa Zakonom o prekršajima).
11. Za ovaj poslednji nacrt nije objavljeno mišljenje ODIHR, a koliko nam je poznato, iz komunikacije sa ODIHR, Narodna skupština ga nije ni tražila.
12. Opšta zapažanja o predlogu i neki nerešeni problemi: predlog zakona je svakako znatno bolji od ranijih verzija koje su davali predstavnici vlasti. Pored konceptijsko – političkih pitanja, koja su mogla biti rešena na drugačiji način (ne

postoji paritet između vlasti i opozicije u predlaganju članova Komisije, predviđena je prekršajna, a ne i krivična odgovornost) smatramo da bi bilo korisno da se otklone potencijalne nedoumice i prostor za različita tumačenja u vezi sa sledećim pitanjima:

1. Kako će se utvrditi da li je poslanička grupa vladajuća ili opoziciona u slučajevima bitnih promena u sastavu PG u periodu između izbora Vlade i izbora članova Komisije;
2. Kako će se utvrditi ko je ovlašćeni predlagač kada poslaničke grupe imaju jednak broj članova;
3. Kako će se utvrditi ko je ovlašćeni predlagač kada treba nekom članu prestane mandat, a originalni predlagač (poslanička grupa, udruženje) više ne postoji;
4. Neadekvatno rešenje, prema kojem Komisija mora da odlučuje, i to kvalifikovanom većinom, o tome da li će pokrenuti prekršajni postupak, čak i u slučajevima kada je prekršaj očigledno učinjen (npr. nisu dostavljeni dokumenti);
5. Za neka ovlašćenja Komisije je propisano da se vrše „bez donošenja posebne odluke“, ali nije propisano da će se vršiti u skladu sa nekom „opštom odlukom“ (i kojom);
6. Nejasan status Komisije u smislu Zakona o budžetskom sistemu, a u

vezi sa planiranjem budžeta i preuzimanjem obaveza;

7. Za pojedine radnje nisu propisani rokovi, ili su propisani previše dugi rokovi.
13. Bez obzira na to kakav će zakonski tekst biti usvojen, glavni izazovi se tiču njegove primene. Ti izazovi proističu jednim delom iz činjenice da je u procesu donošenja odluka potrebno postići saglasnost kvalifikovane većine članova, ali mnogo više zbog toga što će efikasnost rada Komisije zavisiti od saradnje drugih institucija. I pored toga što se zakonom uspostavlja dužnost saradnje i preti novčanim kaznama u slučaju da ona izostane, postupanje državnih organa tokom poslednjih meseci u „politički osetljivim“ situacijama, podstiče bojazan da bi u praksi moglo doći do opstrukcija. Činilac koji bi mogao da ide u prilog boljoj realizaciji zakona je to što su u ovom slučaju i organi Evropske unije pokazali zainteresovanost za sprovođenje reformi, koja je znatno veća nego kada je reč o drugim bitnim aspektima vladavine prava u Srbiji.
14. U svakom slučaju, ako nakon usvajanja zakona dođe do formiranja Komisije u čiji sastav će ući i stručnjaci koji su nezavisni od vlasti, javnost Srbije će imati znatno potpunije informacije o tačnosti i potpunosti biračkog spiska i evidencija na osnovu kojih se on sačinjava i veću mogućnost da dokumentuju nepravilnosti nego do sada.

Nabavka vozova – kršenje Zakona o javnim nabavkama u najavi

13. novembra 2025.

U toku su pripreme za kupovinu vozova, vrednih nekoliko stotina miliona evra, uz kršenje Zakona o javnim nabavkama, objavili su mediji, a do sada nisu demantovali ni Vlada Srbije ni državno preduzeće Srbijavoz. Kako je objavila [eKapija](#), a preneo N1, Vlada razmatra „kupovinu 30 vozova španskog proizvođača CAF za potrebe BG voza“, za šta bi bio uzet „zajam od 315 miliona evra, dok bi samu nabavku sproveo Srbijavoz“. Takođe je objavljeno da su se sa predstavnicima ovog proizvođača vozova već sastajali predstavnici Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture i Ministarstva privrede.

Ove najave potvrđuje i nedavna izjava Aleksandra Vučića, koji je rekao da „ćemo imati „za beogradsku community area (gradsko područje) i nešto španskih, dakle, CAF-ovih“ vozova, kao i izjava resorne ministarka Aleksandre Sofronijević.

Španski proizvođač je na pitanja novinara odgovorio da „ne pruža informacije o potencijalnim tenderima ili tekućim postupcima nabavke“, i da stoga „ne može ni potvrditi niti demantovati informacije“.

Preduzeće Srbijavoz ima obavezu da sprovodi javne nabavke kada kupuje vozove, i ta obaveza važi bez obzira na to da li se sredstva obezbeđuju iz kredita čije vraćanje garantuje Vlada ili iz postojećih sredstava tog preduzeća.

Kupovina dobara kroz nadmetanje pruža mogućnost da se dođe do ponude koja je

najpovoljnija, bilo da je reč o nižoj ceni ili o boljem kvalitetu za isti novac, u okviru zadatih uslova. Ipak, brojni su slučajevi nabavki direktnom pogodbom, pri čemu je kao jedino opravdanje navođeno da su uslovi kredita bili povoljni (npr. grejs period, niska kamatna stopa). Pri tom, Vlada redovno izostavlja informacije o „drugoj strani medalje“ istog posla – da li je šteta koja nastaje u odsustvu nadmetanja, veća od koristi koje donosi povoljan kredit.

Najčešći mehanizam da se izbegne primena Zakona o javnim nabavkama je da se ona podvede pod neki međudržavni sporazum, što Vlada Srbije redovno radi za najveće infrastrukturne projekte. Pored toga što takva praksa podriva pravni sistem i nanosi ekonomsku štetu, ona je predmet kritika i u izveštajima Evropske komisije, pa i u [poslednjem](#), gde se konstatuje da Srbija „ima tendenciju zaobilaženja zakona u ovoj oblasti kroz zaključivanje međudržavnih sporazuma i donošenje posebnih zakona“.

Kada se to ima u vidu, naročito je štetno to što se u ovom slučaju naslućuje da će nabavka biti sprovedena bez tendera sa kompanijom koja dolazi iz jedne države članice EU. Tako nešto je nažalost moguće, zato što je u leto 2024. Narodna skupština usvojila "[autentično tumačenje](#)" zakona kojim je potvrđen okvirni protokol o finansijskoj i tehničkoj saradnji između Srbije i Španije u oblasti infrastrukturnih projekata (iz 2022).

Pored štete koju donosi isključenje primene Zakona o javnim nabavkama, ovo „autentično tumačenje“ takođe predstavlja najgori primer zloupotrebe ovog pravnog instituta od strane Narodne skupštine.

Odredba koju je Skupština „tumačila“ je sledeća: "Tekst Okvirnog protokola o finansijskoj i tehničkoj saradnji između Vlade Republike Srbije i Vlade Kraljevine Španije u oblasti infrastrukturnih projekata, u originalu na engleskom jeziku i prevodu na srpski jezik, glasi:".

U tekstu sporazuma se procedure nabavki uopšte ne pominju (pa to nije ni moglo biti predmet tumačenja). Pored toga, u članu 1. [Protokola](#) izričito stoji da će strane „poštovati odgovarajuće odredbe svog nacionalnog zakonodavstva“.

Međutim, odredba je „protumačena“ potpuno suprotno onome što u Sporazumu piše: „Ovu odredbu treba razumeti tako da su se Strane u želji unapređenja bilateralne saradnje u oblasti razvoja infrastrukturnih projekata, kao i drugih projekata od značaja za unapređenje i razvoj ekonomske saradnje sporazumele o međusobnim pravima i obavezama, definisale su aktivnosti koje će sprovoditi na realizaciji sporazuma i okvire finansiranja i aktivnosti koje će se u skladu sa okvirnim sporazumom sprovoditi zaključivanjem sporazuma, ugovora i programa ili projekata nadležnih i privatnih subjekata Strana koji će sačinjavati planove rada i specijalne procedure za korišćenje sredstava bez primene odredaba Zakona o javnim nabavkama ("Službeni glasnik RS", br. 91/19 i 92/23) u postupcima zaključivanja tih sporazuma, ugovora i programa ili projekata nadležnih i privatnih subjekata Strana."

Zbog brojnih zloupotreba prilikom donošenja autentičnih tumačenja, kao i zbog toga što se ovaj mehanizam koristi, a da uopšte nije predviđen Ustavom Republike Srbije, Transparentnost Srbija je 1. avgusta 2022. podnela [inicijativu](#) Ustavnom sudu za ocenu ustavnosti Zakona o Narodnoj skupštini i Poslovnika Narodne skupštine, ali o njoj Ustavni sud do danas nije odlučio.

Saopštenja

Izbori u Mionici, Negotinu i Sečnju – ministri udarnički u kampanji, nepravilnosti u finansiranju

25. novembra 2025.

Kampanja za novembarske izbore u tri opštine najbolji je pokazatelj da ne postoji namera da se ostvari ključna preporuka ODIHR iz juna 2024. – razdvajanje partijskog od državnog i sprečavanje zloupotrebe javnih resursa. Pored lokalnih funkcionera, u kampanji učestvuju i republički funkcioneri, koji su ove tri opštine tokom poslednjih pet nedelja obilazili čak 27 puta češće nego u prethodnom neizbornom periodu, prikazujući to kao svoje „redovne aktivnosti“.

Aktivnosti ove vrste su učestale od sredine oktobra, a broj ministarskih poseta je višestruko uvećan u odnosu na period van kampanje. U 198 sedmica pre izborne kampanje u ova tri mesta su zabeležene ukupno 23 posete ministara. U poslednjih pet nedelja tokom izborne kampanje bilo je 16 takvih poseta, što znači da su bile 27,5 puta učestalije nego u neizbornom periodu.

Ovaj podatak nesumnjivo pokazuje da ne može biti govora o „redovnom radu“ institucija i funkcionera izvršne vlasti, već da je reč o svesnom korišćenju javnih resursa za obezbeđivanje dodatne promocije izbornim listama vladajuće koalicije. Tome u prilog govori i činjenica da se uz ministre, u ovim promotivnim događajima redovno učestvuju i aktuelni predsednici opština Negotin i Mionica, koji su ujedno i kandidati na lokalnim izborima.

U funkcionerskoj kampanji je prednjačila ministarka privrede Adrijana Mesarović, ali ni drugi ministri nisu zaostajali. U Negotinu je ministar unutrašnjih poslova Ivica Dačić svečano otvorio novi objekat Vatrogasno-spasilačkog odeljenja. U Sečnju je ministarka građevine, saobraćaja i infrastrukture Aleksandra Sofronijević tokom kampanje najavila izgradnju novih puteva i rešavanje imovinsko-pravnih odnosa, što je predstavljeno kao nova investicija za opštinu, uprkos tome što se radi o nadležnostima ministarstva koje bi trebalo da budu realizovane nezavisno od izbornog procesa. U Mionici su radove obilazili ministarka Sara Pavkov i ministar Darko Glišić.

Ključna preporuka ODIHR posle lokalnih izbora iz 2024. bila je da se „preduzmu mere kojima bi se obezbedila odvojenost države i stranke, kao i nepristrasnost javne uprave tokom kampanje“. Da bi se ta preporuka realizovala potrebno je propisati znatno stroža pravila o aktivnostima javnih funkcionera i institucija tokom kampanje, za šta je TS već dala niz konkretnih predloga. Međutim, u kampanji nisu uvek poštovana ni postojeća zakonska ograničenja i zabrane. Primer za to je objava na zvaničnoj internet prezentaciji opštine Negotin u kojoj se otvoreno favorizovala politika Srpske napredne stranke, zbog čega je TS podnela prijavu Agenciji za sprečavanje korupcije.

Pored toga, kao i u brojnim ranijim prilikama, a nasuprot preporukama ODIHR, lista i promotivni materijali vladajuće koalicije sadrže ime i lik predsednika Republike. On je, uz to, učestvovao i na jednom od javnih skupova u selu Jaša Tomić, u Opštini Sečanj, pri čemu je od strane okupljenih dočekan kao predsednik

Republike, a i mediji su ga tako označili u izveštajima sa događaja. S druge strane, Zakon o sprečavanju korupcije nalaže javnim funkcionerima obavezu da na nedvosmislen način ukažu sagovornicima i javnosti kada istupaju u tom svojstvu, a kada iznose stavove svoje partije.

Agencija još nije objavila ni jednu odluku po podnetim prijavama niti informaciju da je u nekom slučaju mogućeg kršenja zakona postupala po službenoj dužnosti.

Iako politički značaj ovih izbora prevazilazi granice tri opštine, u pitanju su lokalni izbori za čije se finansiranje opredeljuju sredstva samo u budžetima opština. To znači da će lokalne grupe građana biti u neravnomernom položaju u odnosu na liste iza kojih stoje parlamentarne stranke, koje u ovu kampanju mogu da ulože i novac dobijen za finansiranje redovnog rada iz republičkog budžeta, a naročito u odnosu na vladajuće stranke koje glavnu promociju obezbeđuju kroz aktivnosti javnih funkcionera, državnih i lokalnih institucija.

U opštini Mionica je proglašeno šest izbornih lista, za čije finansiranje iz javnih izvora je opredeljeno ukupno 328.000 RSD, što znači da će svaka od njih pre izbora dobiti samo po 21.867 RSD, dok se ostatak raspodeljuje na osnovu uspeha na izborima. U Negotinu su proglašene četiri liste. Ukupan iznos budžetskih sredstava za njihove kampanje iznosi 802.605,30 RSD, a pre izbora će svaka od lista dobiti 80.260,53 RSD. Iako su u pitanju redovni izbori, Mionica nije pravilno planirala budžetska sredstva za ovu namenu, ali je to ispravljeno nakon dopisa TS, dok Negotin u svom budžetu nije ni objavio koliko će novca biti izdvojeno (u odgovoru koji je dobila TS se navodi da će biti isplaćena sredstva u skladu sa Zakonom).

U Sečnju se održavaju vanredni izbori, tako da će sredstva za finansiranje morati da se izdvoje iz budžetske rezerve. Iznos nije objavljen, a prema računici TS bi trebalo da bude izdvojeno ukupno 278.867 RSD, odnosno 22.293 RSD pre izbora za svaku od proglašanih pet izbornih lista.

Jedna od glavnih odlika kampanje na prethodnim izolovanim lokalnim izborima (Zaječar i Kosjerić), bilo je i značajno angažovanje javnih resursa (republičkih i lokalnih), za potrebe jače promocije kandidata vladajuće koalicije. Prikupljanje podataka o tome je još uvek u toku, i oni će biti naknadno saopšteni.

Tim za praćenje izborne kampanje Transparentnost Srbija pratio je aktivnosti političkih subjekata, organa vlasti i funkcionera u tri opštine u kojima će lokalni izbori biti održani 30. novembra 2025 (Mionica, Negotin i Sečanj). Na osnovu do sada prikupljenih informacija ukazujemo na nekoliko ključnih nalaza koji se odnose na finansiranje izbornih lista, transparentnost podataka i aktivnosti javnih funkcionera tokom kampanje.

Redovni izbori za Negotin i Mionicu su raspisani 1. oktobra, dok su za Sečanj raspisani vanredni izbori tri nedelje kasnije, odnosno 24. oktobra. Dokumenti koji bi potvrdili da je postojao pravni osnov za raspisivanje izbora u Sečnju (ostavka predsednika opštine i nemogućnost da se izabere novi u roku od 30 dana) nisu objavljeni. Pored toga, na zvaničnom sajtu su i dalje predsednik, opštinsko veće i skupština opštine predstavljaju kao da rade u tom kapacitetu, iako im je mandat prestao pre više od mesec dana odlukom Vlade Srbije i imenovanjem Privremenog organa.

Autentično tumačenje „zakona“ o Generalštabu – trostruko pravno nasilje

21. novembra 2025.

Autentično „[tumačenje](#)“ posebnog „zakona“ za Generalštab, koje je po hitnoj proceduri usvojio Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo, predstavlja trostruko pravno nasilje i umesto jačanja vladavine prava učvršćuje izgradnju bespravne države.

Transparentnost Srbija zato poziva narodne poslanike da ovo autentično tumačenje ne usvoje, a Ustavni sud da bez odlaganja odluči o inicijativama kako bi se ovakvom urušavanju ustavnog poretka stalo na put.

Donošenje bilo kog autentičnog tumačenja je sporno iz nekoliko razloga. Pre svega, ovaj institut uopšte **nije prepoznat** u važećem Ustavu Srbije, tako da se nameće pitanje važenja i efekata autentičnih tumačenja koje Narodna skupština donosi, primenjujući Zakon o Narodnoj skupštini i svoj Poslovnik. Dodatni problem predstavlja to što ni skupštinski zakon, ni skupštinski poslovnik ne sadrže nikakva ograničenja i kriterijume kod donošenja autentičnih tumačenja. Usled toga se mnogo puta dogodilo da poslanici „tumače“ odredbe koje su potpuno jasne ili da to čine na način koji je potpuno suprotan originalnom značenju norme. Transparentnost Srbija je zbog ovog problema, a naročito zbog autentičnog tumačenja pojma „javni funkcioner“ u Zakonu o sprečavanju korupcije, koje je bilo potpuno neutemeljeno i veoma štetno, podnela [inicijativu](#) Ustavnom sudu još u leto 2022, ali po njoj još nije odlučeno.

Kada je reč o predlogu autentičnog tumačenja zakona koji je donet za Generalštab, ono je sporno iz istog razloga kao i sam taj zakon, kao i iz nekih dodatnih. Da podsetimo, pored toga što je donošenje posebnih zakona za pojedine projekte praksa koja narušava jedinstvo pravnog sistema, ovde je učinjen i korak dalje u pravljenju bespravne države. Naime, očigledno je da je poseban zakon za Generalštab neustavan, budući da je njime Skupština oglasila ništavim jedan pojedinačni pravni akt uprave. Time je narušeno jedno od osnovnih načela Ustava - načelo podele vlasti, jer je Skupština na sebe preuzela nadležnost sudske i ili izvršne vlasti.

Predlog autentičnog tumačenja se tiče iste stvari - samo što sada proširuje broj akata uprave koje Skupština želi da poništi, jer su očigledno poslanici vladajuće većine bili u tolikoj žurbi da što pre usvoje ovaj zakon, da nisu stigli da se upoznaju ni sa svim aktima koje su želeli da ponište da bi pošto - poto realizovali ovaj projekat.

Pored toga, „tumačenjem“ norme koja se odnosi na prosto oivičen ulicama Kneza Miloša, Masarikova, Birčaninova, i Resavska je poništena odluka koja se odnosi na znatno šire područje, što predstavlja dodatni dokaz da nije reč ni o kakvom tumačenju postojeće norme, već o poništavanju još jednog akta uprave.

Autentično tumačenje mora da usvoji ista većina kao i sam zakon, pa se postavlja pitanje zašto poslanici vlasti nisu predložili dopunu zakona, a ne autentično tumačenje. Razlog može biti dejstvo autentičnog tumačenja, koje je retroaktivno. Na osnovu toga može se zaključiti da je vlast već preduzela neke radnje koje su nezakonite, i da sada žele da te zloupotrebe legalizuju.

Inicijative i analize

Javno slušanje o predlogu budžeta Srbije za 2026. i izveštaja o završnom računu budžeta za 2024. - izlaganje i prilozi TS

16. novembra 2025.

Transparentnost Srbija dostavila je svim poslaničkim grupama u Skupštini Srbije, Odboru za finansije, republički budžet i kontrolu javnih sredstava i ministru finansija analizu predloga budžeta za 2026. i izveštaja o završnom računu budžeta za 2024. godinu, sa posebnim naglaskom na raspolaganje budžetskom rezervom, (nepostojeći) program „Skok u budućnost“ i nedostatke u pripremi programskog budžeta.

U analizi se ukazuje da se u najvećem međunarodnom istraživanju, koji objavljuje International Budget Project, Srbija nalazi na 55 mestu od 125 zemalja po Indeksu otvorenosti budžeta. Od tri kategorije ovog istraživanja najlošije stanje je u pogledu „učešća javnosti“, gde imamo samo 2 od mogućih 100 poena. I ta dva su dodeljena zbog javnog slušanja, koje je, kao i ove godine, održano tek jedan dan pred početak skupštinske rasprave o budžetu i završnom računu, dok nikakvih mehanizama u fazi pripreme budžeta nema. Zbog toga, Transparentnost Srbija predlaže da se javna rasprava o budžetu propiše kao obavezna u Zakonu o budžetskom sistemu i da se vreme za ovaj vid konsultacija predvidi u fazi kada direktni korisnici budžeta izrađuju svoje finansijske planove, a pre nego što Ministarstvo formuliše nacrt zakona o budžetu.

Predlog Završnog računa budžeta za 2024. sadrži brojne manjkavosti koje dovode u pitanje ocene da je on izrađen na osnovu pravila o izveštavanju. Ti nedostaci se odnose pre svega na programski deo budžeta i pokazatelje učinka. Slična je situacija i sa predlogom budžeta za 2026. godinu. Među najkrupnijim nedostacima, može se izdvojiti to što za pojedine organe uopšte nema podataka o učinku, a među njima su Republički geodetski zavod, Pravosudna akademija, Ministarstvo/Kancelarija za javna ulaganja, pa čak i Generalni sekretarijat Vlade. Vlada takođe nije izvestila o učinku svog Saveta za borbu protiv korupcije (broj izveštaja tokom godine i postupanje po njima).

Preuzmite celu analizu [sa sajta TS](#).

Mediji

Vlast krije dokumente od građana

Danas, Milica Sretenović i Milica Stevanović, 7. novembra 2025.

Državne institucije u Srbiji javnosti i građanima često daju netačne tvrdnje da ne poseduju dokumente koje bi morali imati, dok sa druge strane Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti nema istražna ovlašćenja da utvrđuje istinitost navoda državnih institucija.

Sagovornici sa kojima je Danas razgovarao smatraju da je u prirodi ove vlasti da radi iza zatvorenih vrata, skrivajući od građana i javnosti način na koji upravlja državom. Državne institucije sve češće ignorišu, odbijaju i traže dodatna pojašnjenja da nikad ne bi odgovorile ili da bi što više odugovlačile sa davanjem odgovora.

Nemanja Nenadić, direktor „Transparentnost Srbija“, ocenjuje da mnoge institucije u Srbiji i dalje izbegavaju da dostave informacije od javnog značaja, iako su po zakonu na to obavezane. On navodi da se problemi javljaju u različitim oblicima, od potpunog ignorisanja zahteva i neosnovanog odbijanja, do davanja neistinitih tvrdnji da institucije nemaju tražene dokumente, iako je jasno da bi ih morali posedovati. „Najčešće se suočavamo sa četiri vrste problema: ignorisanjem, odbijanjem, traženjem dodatnih pojašnjenja i sve češće, davanjem lažnih tvrdnji da institucija ne poseduje informacije koje bi po prirodi stvari morala da ima“, rekao je Nenadić.

Prema njegovim rečima, Grad Beograd spada među one koji često ne odgovaraju na zahteve, ali je poslednjih meseci Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) posebno uočljiv po tvrdnjama da ne poseduje određene dokumente. „Na primer, u jednom slučaju smo tražili informacije o tome ko je postavio traktore oko Pionirskog parka pre protesta održanog 15. marta, a MUP je odgovorio da ne poseduje te podatke. Isto tako, tvrdili su da nemaju dokumenta o načinu procene broja učesnika javnim skupovima, pa čak ni informacije o tome da li su vršili proveru ulazak u park. Takođe, kada smo tražili ugovore sa bankama koje imaju svoje prostorije unutar policijskih stanica, MUP je odgovorio da ne poseduje nikakve dokumente o tome, što očigledno nije istina, naveo je on.

Nenadić upozorava da ovakve prakse ozbiljno ugrožavaju pravo javnosti da zna i slabe poverenje građana u institucije i da u slučaju lažnih tvrdnji da dokumenti ne postoje, efikasna procedura ne postoji. Koliko god da je loše kada institucije odbijaju da daju informacije, davanje lažnih tvrdnji da ih ne poseduju predstavlja za jedan stepen veću povredu zakona. Po mom mišljenju, to bi čak trebalo da bude posebno krivično delo, jer građane i novinare ostavlja bez mogućnosti da dođu do istine, zaključio je Nenadić.

Građani i novinari prilikom neodgovaranja institucija imaju pravo po Zakonu o pristupu informacijama od javnog značaja da se obrate instituciji Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti. Prema podacima ove institucije, tokom 2024. godine podneto im je 10.910 žalbi u oblasti pristupa informacijama, a rešeno 7.690, dok je u prvih devet meseci 2025. pristiglo 6.973 žalbi, a rešeno 7.923.

Milan Marinović, poverenik za informacije od javnog značaja, objašnjava da njegova nadležnost ne uključuje utvrđivanje istinitosti odgovora institucija, već nadzor nad primenom zakona, dok se u slučaju

dokazane netačne informacije može pokrenuti prekršajni postupak. „Poverenik nema istražna ovlašćenja, odnosno nije u nadležnosti Poverenika da utvrđuje istinitost navoda organa vlasti u pogledu posjedovanja traženih informacija“, rekao je Marinović za Danas.

Kako navodi, ukoliko se u žalbenom postupku dokaže da je organ vlasti dao netačne ili nepotpune podatke, Poverenik može pokrenuti prekršajni postupak. Takav slučaj, dodaje, već je zabeležen protiv jednog javnog preduzeća koje je pogrešno označilo tražene informacije kao tajne, iako odluka o tajnosti nikada nije postojala.

Sa druge strane, Rodoliub Šabić, bivši poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti (od 2004 - 2018), objašnjava da Ustav predviđa da „svako ima pravo da istinito, potpuno i blagovremeno bude obaveštavan o pitanjima od javnog značaja i sredstva javnog obaveštavanja su dužna da to pravo poštuju, kao i da „svako ima pravo na pristup podacima koji su u posedu državnih organa i organizacija kojima su poverena javna ovlašćenja, u skladu sa zakonom.“ „Kad se organi vlasti u komunikaciji sa javnošću koriste neistinama tako što uskraćuju informacije tvrdeći da ih nemaju iako ih zapravo imaju, oni obmanjuju javnost, a to se može komentarisati samo na jedan način, kao nezakonito, loše i štetno. Razlozi takvog postupanja mogu biti različiti, počev od najtrivijalnijih poput lenjosti i nespremnosti za rad, preko bahatosti i odsustva predstave o obavezama prema javnosti pa do, vrlo često, sasvim svesne namere da se od javnosti tražene informacije sakriju. Razume se da takvo, bez sumnje nezakonito, sakrivanje sa razlogom izaziva sumnju da je reč o prikrivanju informacija koje ukazuju na nešto loše, od na primer slabih rezultata ili potpunog odsustva rezultata u radu organa, pa do korupcije i kriminala, ističe Šabić.

Novinari i novinarke su uglavnom prvi na „udar kada je u pitanju neodgovaranje državnih institucija i kršenje Zakona o pristupu informacija od javnog značaja, jer je upravo novinarski posao da se dođe do istinite i tačne informacije. Ipak, njihova iskustva u sudaru sa državnom administracijom govore drugačije.

Direktor vesti TV Nova S, Slobodan Georgiev, navodi da od odlaska Rodoljuba Šabića sa mesta poverenika za informacije od javnog značaja, novinari više nemaju podršku od strane ove institucije, institucije su postale toliko zatvorene da čak i međusobno ne daju jedna drugoj informacije koje bi trebalo.

„Danas“ je pitao Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo spoljnih poslova, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo pravde i Ministarstvo odbrane o tvrdnjama Transparentnosti Srbija da državne institucije ne odgovaraju na zahteve po Zakonu o dostupnosti informacijama od javnog značaja, ali dotrenutka objavljivanja ovog teksta nije dobio odgovor.